

במה בהמה פרק חמישי שבת

נג.

עין משפט
נר מצוה

כא א ב מ" פ"כ מהל'
שפת ה' י' סמל לאון
סה תושבתי אית מי שם
סעף י:
כב ג מ" שם ה' י'
טוש"ש שם ט"ו מ:
בג ד מ"י שם טוש"ש שם
סעף ט:
כד ה מ"י שם טוש"ש שם
סעף י:
כה ו מ"י שם טוש"ש שם
סעף י:
כו ז שם סעף י:

לעוי רש"י

פ"ט"ט"ל. סמלון
(התמה - חזה).
פ"ט"ט"א. רחמה-גב.
אישקל"ט"א.
[אישקל"ט"א]. זוג
[פפון ד].
ט"ט"ל [בט"ו"ל]. עבל
[לשון הפנקס].

מוסף רש"י

י"ר. יפה אמרת (קמון)
א. שפיר קאמרת (פסחים)
ג. חזקין עתה. אריון. לשון
נג. מנו ג' א"י מ"ש
לפי קרי ליה לשמואל דריון
ד"י קרי ליה לשמואל דנימא
י"י הכי דנימא דמלכותא דינא
מ"ח (מ"ח) א"ו על שם
א"י מ"ח א"י א"י (בראשית)
ד"י להלכתא סתיה דנימא
(חזקין עתה). ומטיילת עמו
בהצד. לילכת מלכותא העין
(קמון ט"ז).

רב נסים גאון

ראיתי פירושה הרבה מן
החכמים, מחזק קובץ
שנמנה מלאכתא אס גיטל
עוקבה טהרה, עוקבה
התנובא פלה שורא פי
המחזק, או חרייה הוא מקום
הקנה, כבר אין לה תקנה
ריבא מותרת כלי ונתיאשו
הבעלים ממנה. ולפיכך
שינוי בה טהורה כי מעת
שניטל עוקבה או חרייה
אדם ודוקא לבין הגוראות
ונתיאש ממנה מלעשותה
כלי וטהרה היא, ואם היתה
מותרת כלי נקובה ויש לה
עוקב וכבר שיפה אותה
ומיקרה ואע"פ שדיין לא
נקבה מפני שהיא ראויה
ליטול בה את הקוקין הרי היא
שומרת כלי וטמאה כמו
הנקובה, לפי שהנקובה
ראויה להפירה והיא ראויה
להוציא בה את הקוקין, וזו
זו שיון בהרות טומאה כמו
שאמרו לענין לענין טמאה
דא רדא אתה אית, וכדכמה
דלי אמרו בתוספתא [ב"ב]
דכ"ט פ"א [א"א] ואם מתחילה
עשאו לך אפילו מחזק
מין טמא, ובתוספתא אמר
[פ"ט כ"ט פ"ב ג' א"ו] או היא
גמטרא כל שניטלו אונה,
ואמרו בתוספתא [ב"ב]
דכ"ט פ"ג [ג"ג] ואם מתחילה
עשאה בלא אונס נידונית
כחיות, ואשר אמרו בין
נקובה ובין שאינה נקובה
מותר לטטלה בשבת, ולא
אמרו נקובה אלא לענין
טומאה בלבד הוא הדרגם
אבי אילבא דרבה בגלמיה,
והוא ברזל חתוך שראייה
להעשות מחט, והואיל ויש
לומר שאם ירצה בעלה
לעשותה ליל יכל הוא
לעשות כמו שאמרו וימנין
דמיילך עלה ומשוי לה
כלי מותר לטטלה בשבת
ונחשוב אותה לענין טלטול
כמו הכלים והיא כמו מחט
נקובה לענין שבת, אבל
לענין טומאה לא הרי היא
בחזקת טהרה עד שיימרו
מלאכתה וטהרה כלי, כמו
שאמרו בתוספתא בסוף
בבא קמא דכ"ט גולמי כלי
מחכות הרי הן כלל הכלים
אלא שהן טהורין.

והוא שקשורה לו מע"ש. רש"י פי' לקמן ט' דקשורה מע"ש הוי
מלבוש החמור אבל באינה קשורה מע"ש הוי משאו"ה ועוד יש
לפרש דבאינה קשורה מע"ש מייחזי כמתכוין להולאת המרדעת וה"ר
פור"ט פירש דמייחזי כאלו מתכוין להולאת המרדעת חרוק"ב:
א"ר"מא שאינה קשורה לו כ"כ

פשיטא. ולא דעתי
למפך דמירשא שמעיין לה דקמיה
בזמן שהיא קשורה הא אינה קשורה
לא דדרך משניות כן צ"במסכת ע"ו
(דף ל"ה): אלו דברים אסורין באילנה
כבשים שדרן לת"ל לתוכן יין כו'
ובספ"א (ס"ס דף ט"ז): קמיה ואלו
מומרים באילנה כו' וכבשים שאין
דרן לת"ל כו' וצפרק אלו טרפות
(מולין דף ג"ד): קמיה אלו כשרות
אע"ג דאיכא מיינויה דשמעי' מירשא ט'
וא"ת ופשוט' מירשא"ה דקשורה
מערב שבת איירי מדליטריך למימני
בזמן שהיא קשורה דלנלוו הכי הוה
יע"י דאיירי דקשורה דאי באינה
קשורה פשיטא דאסור דילמא נפלה
ואתי לאמי' כדקאמר הכא אילימא
כו' אלא דאי בזמן שקשורה מע"ש
קאמר וי"ל דמירשא לא תפשוט
לדרכה ה"ל דלהכי תנא בזמן שהיא
קשורה לאשמעי' דאפי' קשורה בשבת
דאי לא תנא ליה ה"ל דוקא דקשורה
לו מע"ש אבל דקשורה בשבת לא
קמיה להכי דייק מסיפא:

מהו איתן המרדעת ע"ג חמור
בשבת. וארבעין אלו חמור
דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ט'
דבהמה חשיבא כדבר הניטל כיון
דיכול למוסכה ולהוליכה בכל מקום'
ורב אסי צר נמן דעבי אס אסור און
לפרש משום דמייחזי כרובה להולין
הזהמה למקום חרוק"ב דל"כ הכי דייק
דמאן דשרי טרסקל כ"ש מרדעת. י'
ואין דעבי נמי דעבי למיטר כחצר
אטו רה"ר כדאמר גבי אשה צ"ב צמה
אשה (לקמן דף ט"ז): דגבי צמה לא
גזרו דתניא כסומן גבי זוג ומטיילת
עמו כחצר אלא נראה לר"י דטעמא
משום טרמא דשבת ואע"ג דשריא
קרוץ צ"ב צ"ב דנימא (דף כ"ג). התם
יש לה ע"י צ"ב צ"ב א"ל שרי אלא
צ"ב צ"ב צ"ב צ"ב אסור:

אובך שע"ג החמור. וא"ת ומיר האובך
יענע ויפול כדאמר צ"ב ט' כל כעבי
גבי הימה צממו טעונה טבל כו' וי"ל
דהתם מיימי ששקן שמוכל הבהמה
להתקלקל אבל ממתת האובך לא תוכל
הבהמה להתקלקל לך לא המיר:
תולין טרסקל. וא"ת ותאמר משום
דמשמעת צע"מ כי הכי דאסור
להניח נר על גבי דקל צבט ט' משום דמשמעת
במחזור וי"ל דהתם מנענע הענפים אבל
הכל אינו מנענע הבהמה צ"ב ורז
הכל צבטי נמן דעבי למיטר ט' אפסקי משום
דילמא אתי להשתמש צע"מ (ט"ז):

אריון. שם מלך כדכתיב אריון
מלך אלסר (בראשית יד)
ונקטי' טפי משאר מלכים לפי שמוצאו
זו לשון כרי: **דשמעי' דקא**
מפיים בה כו'. אע"ג דקיי"ל ט' כרז
באיסורי היינו לגבי שמואל לחודיה
אבל הכא ר' יוחנן דקיי"ל כוותיה
לגבי רב קאי כשמואל וצרייתא דאובך
נמי קיימא כשמואל למאי דמשני כחן

לחממה כחן לנננה"י ומתני' דאין סקין ומפרכסין לבהמה דמיימי
לקמן נמי פליגא אדרב כדפירש צקונטרס: **מאי** א"ו בגדוריים
ומשום תענוג. וא"ת ומאי קושיא דילמא הכא מיימי צטרסקל
שנתלה מע"ש אבל לתלות בשבת אפי' חלצה אסור ומיך דייק ט'
מדנקט רה"ר גבי טרסקל טפי משאר דכלהו נמי צרה"ר איירי
אלא נקט רה"ר ט'
דבחצר מותר בכל ענין:

גב' מנסיסין נמי דיקא. לקמן צהאי פירקא: אף צאוקף. דליהו נמי
מהני לחממה: ובלבד שלא יקשור לו מפרכין. פיט"ר"ל דמייחזי כמי
שורא להטעינו משוי: רצועה חמה ונכו. פוסל"א שנותנים שם שלא
תדר האובך והמשוי על זאורה כשהיא יורדת לעמק והמסך שלא

תדר על זנבה כשהיא עולה על
ההרים: מהו ליה מרדעת. ולא
ללכת לרה"ר אלא בחצר ומפני האינה:
ה"ג אמר ליה מותר א"ל וכי מה בין
זה לאובך אישטיק איטיביה כו'.
כצבור הא דלישתיק משום דלא
אשגח ציה דסבד אובך נמי שרי
ואומיביה מצרייתא דאסור ליטלה
השתא ליטול אמרת לא להניח
מיבעיא דמיו כאלו ריך להטעינה
משוי: כרבי. רב: **טרסקל** סל
מלא שעורים מולין לה צאורה ופיה
נתון לתוכו ואוכלת ותענוג צעלמא
הוא שלא תטרה לשוח זאורה לארץ:
זערי של אינה: **מרדעת מופר.**
דזערה היא הלך אורחה צהכי ולא
משוי הוא: **לשמעא דרב** דשרי
צטרסקל: **אבא.** א חצרי כמו אבך
אלא למלכא (בראשית כ"ג): שמואל
קרי אריון על שם שהיה צקי צדיין
ושופט כמלך השופט על הארץ. לשון
ריכא ט' מלך (צ"ב דף ט"ז): והא רב
נמי אמרה. דכיון דשרי צטרסקל
כ"ש מרדעת: **מאי שגא מאובך.**
שאסור ליטול וכ"ש להניחו: **דניפל**
ממילא. דקדמיה מוליכו ומציאו לארז
והוא נופל ממאלי: **כחן לחממה.**
מרדעת ריך לחממה ומותר משום
זער דנינה אבל ניטלת אובך אינו
אלא שיטטן שנתחממה ע"י משאו
שגשגה מצעוד יוס ואי לא שקיל
ליה לא איכפת לן שהרי הוא יצטון
מאליו דלמרי אינשי וכי: **זונג**
שועל שמוין לו בין עיניו שלא ישלוט
בו עין: **והורוים:** לנור: **כיים שלו.**
שמוין לו צממתו לקבל זוז ולצדוק
מנין ראייתו שאינו תכשיט לו:
כיים צדדיהן. לקבל חלב הנוטף.
אי נמי שלא ישרטו דדיין על הקוים
שהיו דדיהן גסין: **בחסוס שצפיה.**
שחסומין אותה שלא תרעה שדות
אחרים וכשמנגיעין למקום מרדעת
נוטלין אותה הימנה: **כסנדל שצרגליה.**
שעושין לה סנדל של מתכת שלא
יזיקוה האזנים: **קמיע.** כתב לרפואת
חולי: **מומחה.** שריפא ככר ג'
פעמים: **וזה חומר צבמה מצאדם.**
קס"ד השתא דאקמיע קאי דלמריין
לקמן צפרק צמה אשה יואה (ד'
סא). **האדס יואל** צמיע מומחה.
וכל הני דקמיה לא תלא הנך דלאו
שמירת גופה הוא אלא משאו וסנדל
משום דילמא מישתליף ואתי לאתוי:
אגד שעל גבי המכה. ליכא למימר
אתי לאתוי: **קשישין שעל השבר.**
צהמה ששבר צה ע"ס עושין לה דפין
מכאן ומכאן וקושרים אותן שם והן
מעמידין הע"ס שלא יגוד אנה ואנה
עד שמתחבר: **ובשלא המודולנס**
צה. שיצתה מנקמה: **ופוקין לה**
וג. אבל כשאנו פקוק אפי' בחצר
לא תלא מפני שהעינבל שצמחה
מקשקש ומוליד קול לך פוקק צמיר

או צמוכין שלא יקשקש העינבל שצמחה:
צטרק"ל: **ומטיילת.** צאונה וזו בחצר אבל לא תלא צו לרה"ר כדמפרש
לקמן צפרקין (דף ג"ד): דמייחזי כמאן דאול לניגנא: **מאי לאו.**
כטייחיס גדולים קאמר לזאורין ארוך ואין להם זער לשוח ולאכול
מע"י הקרקע ותולה להן טרסקל לתענוג וקשיא לשמואל: **קטייס.**
ארכוזותיהן גבוהין וזאורין קטן ויש להם זער לשוח ע"ג הקרקע ולאכול:
דומיא

מע"ש וקיי"ל כוותיה,
ומתיבא מטיילת איה.
תנית מרדעת ע"ג חמור
[בבבא] דברי הכל חומר
לדחות עצה בהמה. לחלות
קיצטל בפיה משום תענוג
הוא, ור' יוחנן דשמואל
אסרי וכן הלכה. והני
מילי בבהמות גדולות
דמשום תענוג, אבל קטנים
דמשום צערא הוא, כה"ר'
אסורין לצאת הסיחין
כקרבטלין שבפיהם אבל
בחצר שרי. מפורשי, פי
חגור. תניא יוצא אדם
באגד שעל גבי (בהמה)
[המכה] ובקשישין.

א) לקמן ד"ג; ב) [מספ'
פ"ה]; ג) [גיר' הערוך
קצטל ון אילת בר"ה];
ד) [בבבא מ"ב]; ו) [ש"י];
ז) [מולין ט"ו]; ח) [מספ'
פ"ה]; ט) [לשון של זאורה
שחולין לסוס משום טי ערוך];
י) [לעיל א"י]; י"א) [גיר'
הערוך בערך קש ובקשישין];
י"ב) [לשון פ"ג]; י"ג) [פי' ברשי'
מולין מ"ה]; י"ד) [ובמולין טו];
י"ה) [פי' על שם אריון מלך
אלסר כמיש' חוס' כחן
ובממות ל"ה פ"ש"י מנו גור
ארי יהודה ולפי קרי לשמואל
אריון דקיי"ל להלכתא כשמואל
דנימא דעבד וקשישין נט. לא פ"ש"י
כלום] ומ"כ טעם אמר דאריון
מלך הינו דלהכי סומיה
דנימא כמו דנימא דמלכותא
אלסר טעריקין אלא כר פלומי
חוק מלענין אסור' לחן ה"ל
סומי אלא כר"ט; ט"ז) [ג"ד ד"ה
דמלמון]; ט"ח) [מולין מ"ב];
ט"ט) [בבבא ד"ה י"ב י"ב וי"ב
נ"ד ד"ה אלו כשרות כולה
דריב' וק"ש"]; י"א) [לעיל ג"ג];
י"ב) [ל"ל תנא ד' קנ"ד];
י"ג) [ל"ל צ"ט. צבא תמ"ז];
י"ד) [ל"ל אפ"ה. ק' [בבבא
ט"ז];

מוסף תוספות

א. דלא גלי מאתמול שיהא
צריכה לך שיהא לה
למלבוש. רש"י לקמן ט':
ב. או לחיננא. הנהא שפ"י.
ג. כדאמר. מוס' ה"ה"ש.
ד. ואין אסורין אסור
הנאה. מוס' ה"ה"ש.
ה. כדאמר ר' מוס' ה"ה"ש.
ו. והך סיפא מרישא
שענין ליה. מוס' ה"ה"ש.
ז. נמי. מוס' ה"ה"ש.
ח. גופא. טע"ס. ט. ליתני
חמור יוצא במרדעת ורו'
לא. מוס' ה"ה"ש. י. כדאמר
ונשמכין בשרי. מוס'
ה"ה"ש. י"א. כדאמר
לעיל גבי לא תצא בו
לרשות הריב (פי' מוס'
והא שקשורה). מוס' ה"ה"ש.
י"ב. אלא רעמי לא שרי'
היא טעמא אלא
כששוליה לרשות הריב.
מוס' ה"ה"ש. י"ג. דכל
שאסרו חכמים לצאת בו
לרשות הריב אסור
לצאת בו לחצר. מוס'
ה"ה"ש. י"ד. ולא איפיק
אילבא דרב. ספקי ה"ה"ש.
י"ט. מ"ט. משה ותיירא
וכו' דקמיה ואלא כטיילת
לרשות הריב. מוס'
ה"ה"ש. י"ט. למידק. מוס'
ה"ה"ש.

רבינו חננאל

מע"ש וקיי"ל כוותיה,
ומתיבא מטיילת איה.
תנית מרדעת ע"ג חמור
[בבבא] דברי הכל חומר
לדחות עצה בהמה. לחלות
קיצטל בפיה משום תענוג
הוא, ור' יוחנן דשמואל
אסרי וכן הלכה. והני
מילי בבהמות גדולות
דמשום תענוג, אבל קטנים
דמשום צערא הוא, כה"ר'
אסורין לצאת הסיחין
כקרבטלין שבפיהם אבל
בחצר שרי. מפורשי, פי
חגור. תניא יוצא אדם
באגד שעל גבי (בהמה)
[המכה] ובקשישין.